

Хаджи Анна,
старший викладач кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

КОГНІТИВНО-КОМУНІКАТИВНИЙ ПІДХІД НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У сьогоднішніх умовах навчання іноземної мови у вищих навчальних закладах (ВНЗ) розглядається як одне з пріоритетних напрямлень модернізації української системи навчання, що обумовлено об'єктивними потребами сучасного інформаційного суспільства, зацікавленого в освіті та вихованні, та забезпечені всебічного розвитку особистості, у тому числі, розвитку її комунікативних здібностей, які полегшують входження у світове співтовариство і дозволяють успішно функціонувати у ньому. Зростає значення підготовки фахівців, які володіють іноземними мовами у тій мірі, яка дозволяє їм обговорювати і вирішувати професійні питання на міжнародному рівні.

Одним із найпріоритетніших у реалізації стандарту мовлення в Україні є когнітивно-комунікативний підхід до навчання мови, що полягає у зверненні до когнітивних структур мовної особистості у процесі оволодіння навчальним матеріалом, мовними нормами, теоритичними знаннями та вміннями застосовувати набуті знання у мовленнєвій практиці.

Дослідження показують, що когнітивний підхід у навчанні іноземної мови потребує насамперед створення образу іншомовного слова. Проте слід пам'ятати, що під час навчання, мовні одиниці необхідно розглядати не тільки з погляду змісту й вираження, а й з погляду виконання ними свого призначення та ролі у семантичній організації. Так, М. Рубцова зазначає, що, за умови застосування комунікативно-когнітивного підходу, потрібно враховувати декілька критеріїв, на основі яких будується усвідомлене розуміння мовних одиниць:

кожне мовне явище необхідно розглядати з погляду форми, значення мовних засобів і особливостей їх використання в різних мовних ситуаціях;

важливо демонструвати те, як мовні засоби актуалізуються у мовленні;

потрібно враховувати особливості використання мовних одиниць залежно від сфери вживання;

варто демонструвати ті ролі, які відіграють мовні одиниці у процесі мовленнєвої діяльності [1, с.152].

Для досягнення цілей і вирішення завдань з урахуванням когнітивного-комунікативного підходу рекомендується використання спеціальних вправ, за допомогою яких можна досягти необхідного рівня автоматизму у використанні знань із іноземної мови, що дозволяє знизити функціональну залежність лексичних навичок від когнітивних процесів і допомагає розвивати когнітивну комунікацію.

Когнітивно-комунікативний підхід навчання дозволяє у стислі строки надати студентам ВНЗ, особливо на рівні профільного навчання мовам, досить ґрунтовні знання, забезпечити високий рівень опанування та закріплення матеріалу на практиці, стимулювати інтелектуальний та моральний розвиток особистості студента, активізувати його потенційні можливості, сформувати критичне мислення. Реалізація такого підходу не тільки оптимізує процес викладання іноземних мов у ВНЗ, а й вирішує низку актуальних проблем методики викладання іноземних мов в цілому – формування полікультурної мовної особистості, розвитку та вдосконалення мовної та концептуальної картини світу [1, с.175]. У процесі навчання реалізуються моделі реального спілкування і особливості реальної іншомовної комунікації, оскільки володіння системою мови (знання граматики і лексики) є недостатнім для ефективного користування студентом іноземною мовою в умовах міжкультурного спілкування.

Таким чином, комунікативні методи навчання, активізовані когнітивним підходом і гуманістичною концепцією, змушують сьогодні по-новому поглянути на традиційні способи і прийоми навчання іноземної мови у ВНЗ в умовах відсутності природного мовного середовища, підсилюючи акцент на соціально-особистісному розвитку студентів.

Бібліографічні посилання:

1. Рубцова М. (2015). Когнітивно-комунікативний підхід до навчання лексики на заняттях з практики усного мовлення. Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія : Педагогіка. № 1. С. 150-154. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdpu_2015_1_27.
2. Чевичелова О. (2012) Особливості застосування когнітивно-комунікативного підходу в процесі викладання іноземної мови у вищих технічних навчальних закладах. Педагогічна освіта: теорія і практика. Вип. 10. С. 172-175. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppo_2012_10_35.